

**MOTIVERING TILL OCH TILLÄMPNING AV
FÖRESKRIFT 61/2011**

OM PLACERING AV POSLÅDOR

MPS 61/2011

INNEHÅLL

INNEHÅLL	1
1 LAGSTIFTNING	2
1.1 RÄTTSGRUND	2
1.2 ANDRA RELATERADE BESTÄMMELSER	2
1.2.1 <i>Bestämmelser i postlagen</i>	2
1.2.2 <i>Vägrafiklagen</i>	3
1.2.3 <i>Landsvägslagen</i>	4
1.2.4 <i>Kommunikationsministeriets förordning om frisiktsområden</i>	4
2 SYFTET MED FÖRESKRIFTEN OCH ÄNDRINGSHISTORIA	4
2.1 SYFTET MED FÖRESKRIFTEN	4
2.2 CENTRALA ÄNDRINGAR OCH ÄNDRINGSHISTORIA	5
3 MOTIVERING TILL ENSKILDA PARAGRAFER OCH ANVISNINGAR FÖR TILLÄMPNING	5
3.1 TILLÄMPNINGSOMRÅDE (1 §)	5
3.2 DEFINITIONER (2 §)	6
3.3 RIMLIG VÄG TILL ETT SMÅHUS POSTLÅDA (3 §).....	6
3.4 PLACERING I TÄTORTER (4 §)	7
3.5 PLACERING I GLESBYGDEN (5 §).....	8
3.6 PLACERING PÅ EN ADRESSPLATS FÖR FLERA POSTMOTTAGARE (6 §).....	9
3.7 LOKALA FÖRHÅLLANDEN (7 §).....	9
3.8 PERSONLIGA SPECIALBEHOV (8 §)	9
3.9 IKRATTRÄDANDE (9 §)	11

1 LAGSTIFTNING

Förslaget till föreskrift om placering av postlådor baserar sig på 48 § i postlagen (415/2011). Bestämmelser som ska iakttas vid placeringen av postlådor finns åtminstone också i vägtrafiklagen (267/1981) och landsvägslagen (503/2005) samt i kommunikationsministeriets förordning om friktsområden (65/2011).

1.1 Rättsgrund

Kommunikationsverkets förslag till föreskrift baserar sig på 48 § i postlagen. Postlagen träder i kraft den 1 juni 2011 och genom lagen verkställs för sin del EG:s direktiv om ändring av direktiv beträffande fullständigt genomförande av gemenskapens inre marknad för posttjänster som godkändes i februari 2008 (2008/6/EG, sk. tredje postdirektivet).

Kommunikationsverket kan meddela närmare föreskrifter om sådana frågor av teknisk natur om vilka det inte ska föreskrivas på lagnivå. Med stöd av 48 § i postlagen kan Kommunikationsverket meddela närmare föreskrifter i följande frågor av teknisk natur:

- 1) om placering av anordningar och mindre konstruktioner som behövs för mottagning och utdelning av brevörsändelser, och
- 2) om hur lokala förhållanden eller adressatens personliga specialbehov som beror på minst 75 års ålder, rörelsehinder eller hälsotillstånd ska beaktas i postutdelningen.

1.2 Andra relaterade bestämmelser

1.2.1 Bestämmelser i postlagen

43 § i postlagen innehåller de grundläggande reglerna för postutdelningen. Enligt lagen ska försändelser till småhus bäras ut till en postlåda och försändelser till höghus ska bäras ut till de enskilda bostädernas brevinkast. Enligt bestämmelsen ska postlådorna för småhus med beaktande av de lokala förhållandena vara belägna på ett rimligt avstånd från adressatens adressplats.

När beslut fattas om utdelningsstället kan avseende dessutom fästas vid lokala omständigheter eller adressatens personliga specialbehov som beror på ålder eller hälsotillstånd. Enligt bestämmelsen ska adressatens rörelsehinder eller minst 75 års ålder beaktas på det sätt som preciseras närmare i Kommunikationsverkets föreskrift.

Såsom tidigare kan adressaten mot en rimlig avgift ingå avtal med postföretaget om arrangemang som avviker från bestämmelserna i 43 §.

Enligt 44 § i postlagen beslutas postlådornas placering av det företag som tillhandahåller samhällsomfattande brevtjänster eller av det postföretag som i koncessionen ålagts en skyldighet att besluta om postlådornas placering. När lagen träder i kraft är Itella Posten Ab ett sådant postföretag. Vid beslut om placeringen ska postföretaget beakta kraven i 43 och 45 § i postlagen och Kommunikationsverkets föreskrifter.

En part som är missnöjd med placeringen av postlådan kan hos kommunens byggnadstillsynsmyndighet begära ett avgörande. Nytt i bestämmelsen är att även den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster, dvs. Itella Posten Ab, kan hos byggnadstillsynsmyndigheten söka avgörande i en meningsskiljaktighet som gäller placering av postlåda, om adressaten inte placerar postlådan på det ställe som tillhandahållaren anger men inte heller bestrider ärendet. Enligt 44 § i postlagen ska kommunens byggnadstillsynsmyndighet i sitt beslut beakta annan användning av stället i fråga, kraven för en ändamålsenlig postverksamhet samt kraven i 43 och 45 § och Kommunikationsverkets föreskrift om placering av postlådor.

I 45 § i postlagen ingår en bestämmelse, som funnits redan tidigare, om skyldigheten för kommuner samt andra markägare att tillåta placering av post- och brevlådor på sin mark. Enligt bestämmelsen är en kommun skyldig att tillåta att sådana anordningar och mindre konstruktioner, såsom postlådor, som behövs för insamling och utdelning av brevörsändelser placeras på sådana allmän-

na områden som anvisats i en detaljplan, om de inte kan placeras på något annat för postföretaget eller adressaten rimligt sätt och till rimliga kostnader. Anordningar och mindre konstruktioner som behövs för insamlingen och utdelningen får inte medföra onödig fara för trafiken eller väsentlig olägenhet för underhåll, renhållning och annan användning av ett allmänt område.

Ägaren till en tomt, någon annan fastighet eller en byggnad är skyldig att tillåta att anordningar eller mindre konstruktioner som behövs för insamlingen och utdelningen fästs på en vägg, en port eller vid ett staket eller på marken under de förutsättningar som anges i föregående momentet. Skyldigheten kan dock påföras endast om den är rimlig med hänsyn till ägaren.

Anordningar eller mindre konstruktioner som behövs för insamling och utdelning får enligt 45 § 3 mom. i postlagen placeras vid sådana landsvägars skydds- eller frisiktsområden som avses i landsvägslagen (503/2005), om placeringen eller användningen av lådorna inte medför onödig fara för trafiken eller väsentlig olägenhet för väghållningen.

I 46 § i postlagen bestäms om ersättning för placering av postlådor. Enligt paragrafen ska men och skada som postlådor orsakar ersättas enligt lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter. Ett avtal om ersättning binder också en senare ägare till fastigheten eller byggnaden.

I 47 § i postlagen bestäms om postföretagets möjlighet att avbryta postutdelningen och förvara brevfrösendelserna för avhämtning under en meningsskiljaktighet som gäller postutdelningen. Enligt bestämmelsen ska frösendelserna förvaras på det verksamhetsställe som bestäms enligt adressatens adress eller på ett annat motsvarande avhämtningsställe:

- 1) om adressaten och postföretaget inte har kommit överens om arrangemangen för mottagandet av post och frågan inte har avgjorts genom ett lagakraftvunnet avgörande, eller
- 2) om adressaten har ingripit i arrangemangen för mottagningen av post så att postföretaget inte kan dela ut brevfrösendelser till adressaten i en postlåda som är placerad på ett ställe som bestämts i enlighet med 44 §.

1.2.2 Vägtrafiklagen

Vägtrafiklagens bestämmelser gäller också postutdelningsfordon. En central bestämmelse är vägtrafiklagens 27 § där det bestäms om förbud i fråga om stannande och parkering. Enligt bestämmelsen får fordon inte stannas eller parkeras på sådan plats eller så att fara uppstår eller trafiken onödigtvis hindras eller störs.

Det är förbjudet att stanna och parkera:

- 1) på gångbana, skyddsväg, cykelbana och fortsättning på cykelbana samt inom ett avstånd av fem meter före skyddsväg, korsande cykelbana eller fortsättning på cykelbana,
- 2) i korsning eller närmare än fem meter från korsande körbanas närmaste kant eller kantens tänkta förlängning på körbanan,
- 3) så nära järnvägs- eller spårvägsspår att det föranleder olägenhet för spårtrafiken,
- 4) på sådant sätt att vägmärke eller signalanordning som hör till trafikljus skymms,
- 5) i underfart och tunnel,
- 6) på backkrön eller i sådan kurva där sikten är skymd eller nära dylika,
- 7) där körbanan före vägkorsning är delad i körfält medelst spärrlinje eller grupperingsmärken, eller så nära sådan spärrlinje eller sådant märke att körning in på vederbörande körfält försvåras,
- 8) på avgiftsbelagd parkeringsplats eller avgiftsbelagt parkeringsområde utan att erlagga avgift, samt
- 9) invid spärrlinje, om avståndet mellan fordonet och linjen blir mindre än tre meter och mellan fordonet och spärrlinjen inte löper en streckad linje.

Cykel och moped får stannas och parkeras på gångbana och cykelbana. Även annat fordon får, med iakttagande av särskild försiktighet, kortvarigt stannas på gångbana och cykelbana för på-

eller avstigning eller för på- eller avlastning, när det ej i närheten står till buds annan för stannande lämpad plats och tvingande skäl påkallar stannandet. Det stannade fordonet får dock inte för- anleda oskäligen olägenhet för användningen av gångbanan eller cykelbanan. Föraren ska då hålla sig i närheten av sitt fordon och vid behov flytta fordonet till en plats, där det inte stör den övriga trafiken.

1.2.3 Landsvägslagen

I 5 § i landsvägslagen bestäms om områden som hör till en landsväg. Till en landsväg hör enligt bestämmelsen: 1) körbana med vägrenar och andra områden som är avsedda för trafik såsom gångbana och cykelbana, specialtransportväg, parkeringsplats eller parkeringsområde, område som betjänar kollektivtrafiken och användningen av den eller rastplatser och upplags- eller lastningsområden, 2) konstruktioner, anläggningar och anordningar som varaktigt behövs för bevarande och användning av de områden som nämns i 1 punkten samt som befinner sig i omedelbar anslutning till dem, 3) trafikordningar och andra konstruktioner, anläggningar och anordningar som behövs för vägledning av vägtrafikanterna, samt 4) övriga områden, konstruktioner, anläggningar och anordningar, såsom bullerskydd och viltstängsel, som är nödvändiga för väghållningen eller för trafiken eller för att förebygga olägenheter av trafiken. Till en landsväg hör en reservlandningsplats som beslutats bli ansluten till vägen samt ett område för funktioner som behövs för vägtrafik över riksgården. Ett vägområde vars gränser inte bestämts vid en fastighetsförrättning sträcker sig två meter från yttre kanten av diket eller, där dike saknas, från yttre kanten av vägsälanten eller vägsjärningen.

I 42 § i landsvägslagen bestäms bland annat om placering av anläggningar och anordningar på vägområde. Enligt bestämmelsen kräver arbete på vägområde samt placering av anläggningar, ledningar och andra anordningar på vägområde tillstånd av väghållningsmyndigheten. Tillstånd kan beviljas om åtgärden inte orsakar fara för trafiken eller medför olägenhet för väghållningen. Den som beviljats tillstånd är skyldig att uppföra anläggningen eller anordningen och underhålla den enligt väghållningsmyndighetens föreskrifter. Om nyttjandet av anläggningen eller anordningen orsakar fara för trafiken eller medför olägenhet för väghållningen är tillståndsinnehavaren skyldig att på egen bekostnad göra de ändringar som väghållningsmyndigheten kräver eller att flytta eller avlägsna anläggningen eller anordningen.

Om ett skyddsområde bestäms i 44 § i landsvägslagen och om ett frisiktsområde i 45 § i landsvägslagen. Enligt 46 § i landsvägslagen får upplag, stängsel eller andra anläggningar eller anordningar inte finnas inom en landsvägs skydds- eller frisiktsområde, om de eller användningen av dem äventyrar trafiksäkerheten eller medför olägenhet för väghållningen. Brev- och postlådor kan betraktas som sådana anläggningar eller anordningar som inte får äventyra trafiksäkerheten eller medföra olägenhet för väghållningen.

1.2.4 Kommunikationsministeriets förordning om frisiktsområden

Enligt 2 § 1 mom. 1 punkten i kommunikationsministeriets förordning om frisiktsområden avses med stoppsikt det avstånd från vilket en fordonsförare ska kunna se ett hinder på vägen för att under normala förhållanden kunna stanna sitt fordon före hindret. Maximivärden för dimensionerade stoppsiktsträckor som ingår i den tabell som finns i 5 § i denna föreskriftsutkastet baserar sig på den tabell som finns i 4 § i förordningen om frisiktsområden.

2 SYFTET MED FÖRESKRIFTEN OCH ÄNDRINGSHISTORIA

Syftet med detta kapitel är att informera användaren om föreskriftens mål och syften. I kapitlet behandlas också de mest betydande ändringarna av tidigare anvisningar och rekommendationer.

2.1 Syftet med föreskriften

Syftet med denna föreskrift är att ersätta gällande anvisningar och rekommendationer om arrangemangen vid postutdelning. Syftet är att föreskriva om placering av postlådor så att placeringen är så opartisk och enhetlig som möjligt överallt i landet. Syftet är att förebygga meningsskiljaktigheter som kan uppstå vid placeringen.

2.2 Centrala ändringar och ändringshistoria

Den största förändringen är att denna föreskrift blir en juridiskt förpliktande författning i motsats till Kommunikationsverkets anvisningar och rekommendationer om arrangemangen vid postutdelning. Vid utfärdandet av juridiskt förpliktande förslag till författningar ska justitieministeriets anvisningar och principer iakttas. Med tanke på att iakttas dessa anvisningar och principer har man försökt göra föreskriftsutkastet så att det tekniska utseendet motsvarar övriga författningar.

Sakinnehållet i utkastet avviker inte särskilt från tidigare anvisningar om placering av postlådor. Speciell vikt har dock lagts vid att iakttas justitieministeriets anvisningar för lagberedningen. Då gäller till exempel principen som hävdar att det inte är skäl att upprepa frågor som redan är arrangerade i lagstiftningen.

Ett viktigt rättesnöre vid utfärdande av föreskrifter finns i 80 § i grundlagen som innehåller en bestämmelse om delegering av lagstiftningsbehörighet, enligt vilken myndigheter kan bemyndigas att utfärda rättsnormer i bestämda frågor, om de med hänsyn till regleringens betydelse i sak inte kräver att den sker genom lag eller förordning. Tillämpningsområdet för ett sådant bemyndigande ska enligt grundlagen vara exakt avgränsat. Myndigheten är för sin del bunden till att iakttas gränserna för sin behörighet när den utfärdar föreskrifter.

Kommunikationsverkets bemyndigande att meddela föreskrifter gäller *placering* av postlådor. Det betyder bland annat att Kommunikationsverket inte kan föreskriva om postlådoornas konstruktion eller utseende eller om att adressaten ska ange sitt namn och sin adress på postlådan. När Kommunikationsverket föreskriver om placering av postlådor kan det inte bestämma vem som ansvarar för anskaffningen eller servicen av postlådan eller vem som är skyldig att sörja för vinterunderhåll i närheten av postlådan och vem som är skyldig för eventuella halkolyckor. Kommunikationsverket har inte heller befogenheter att meddela föreskrifter om postnummersystemet.

Kommunikationsverkets gällande anvisning innehåller också punkter som inte kan införas i föreskriften därför att den nya postlagen inte stöder sådan reglering. Dessa punkter gäller överenskommelse om placering. Enligt 44 § i den nya postlagen beslutas postlådoornas placering av det företag som tillhandahåller samhällsomfattande brevtjänster. Lagen förpliktar inte parterna att komma överens om postlådans placering men det är naturligtvis önskvärt att postföretaget även i fortsättningen försöker beakta adressaternas åsikter när det fastställer placering av postlådor.

Också den nuvarande utgångspunkten att placera en postlåda till adressatens tomt och punkten som förbjuder en försämring av en lådas placering med tanke på adressaten saknar stöd i lagen. Därför kan de inte tas in i föreskriftsutkastet.

Kommunikationsverkets befogenheter omfattar dessutom att meddela närmare föreskrifter om hur lokala förhållanden eller adressatens personliga specialbehov som beror på 75 års ålder, rörelsehinder eller hälsotillstånd ska beaktas i postutdelningen. Av regeringens förslag till postlagen (RP 216/2010 rd) framgår att lagstiftarens avsikt inte är att ändra det rådande rättsläget som baserar sig på Kommunikationsverkets anvisningar i ärendet. I regeringens proposition konstateras: "Utgångspunkten är alltså att Kommunikationsverkets föreskrifter till sitt innehåll ska motsvara de gällande anvisningarna och rekommendationerna."

3 MOTIVERING TILL ENSKILDA PARAGRAFER OCH ANVISNINGAR FÖR TILLÄMPNING

I detta kapitel behandlas motiveringen till enskilda bestämmelser samt rekommendationer för tillämpningen av dem.

3.1 Tillämpningsområde (1 §)

I paragrafens 1 mom. definieras föreskriftens tillämpningsområde. I enlighet med bestämmelsen om bemyndigande att meddela föreskrifter avgränsas tillämpningsområdet till placering av postlådor samt beaktande av lokala förhållanden och personliga specialbehov. Tillämpningsområdet kan inte omfatta sådant som är faller utanför postlagens tillämpningsområde. Postlagen tillämpas till exempel inte på utdelning av tidningar och tidskrifter. Därför gäller bestämmelserna i detta föreskriftsutkast inte placering av lådor för utdelning av tidningar och tidskrifter.

Jämfört med Kommunikationsverkets gällande anvisningar är tillämpningsområdet bredare så att anvisningarnas tillämpningsområde inte omfattar beaktande av lokala förhållanden på samma sätt som avses i postlagens bestämmelse om befogenheter att meddela föreskrifter. Å andra sidan har det inte varit möjligt att i föreskriftens tillämpningsområde inkludera bestämmelser om att definiera utdelningssättet eller konstruktionen av postlådor på grund av de orsaker som närmare anges ovan i 2.2 därför att de inte ingår i Kommunikationsverkets befogenheter.

3.2 Definitioner (2 §)

Här behandlas de definitioner som används i föreskriften. De definitioner som finns i postlagen upprepas inte här på grund av orsaker som anges ovan i 2.2. Därför har flera av de definitioner som finns i gällande anvisning utelämnats från föreskriftsutkastet. Å andra sidan har många av anvisningens begrepp och definitioner utelämnats därför att de inte hör till föreskriftens tillämpningsområde (t.ex. insamlingsställe och avlämningspost). I föreskriften definieras inte heller termer som är vedertagna i allmänspråket och vars betydelse inte avviker från den allmänna betydelsen.

Definitionen för *tätort* i 1 punkten baserar sig på den statistiska definitionen av tätort. Avsikten har varit att precisera definitionen i förhållande till definitionen av tätort som finns i den gällande i anvisningen. Definitionen sammanfaller delvis med den definition av tätort som finns i vägtrafiklagen. Där avses med *tätort* med vägmärke angivet tätbebyggt område. Enligt den statistiska definitionen avses med tätort en byggnadsgrupp med minst 200 invånare, där avståndet mellan byggnaderna inte överstiger 200 meter.

Definitionen för *adressplats* i 2 punkten baserar sig på den gällande anvisningen. Enligt den är adressplatsen en tomt eller byggplats. Enligt postlagen är adressplatsen en punkt från vilken ett rimligt avstånd till postlådan mäts.

Det ansågs inte nödvändigt att i föreskriftsutkastet inkludera en definition av glesbygd, eftersom det torde vara självklart att ett område som inte rymms inom ramen för definitionen av tätort är glesbygd. För placering av en postlåda är ett rimligt avstånd enligt 3 § inte samma i tätorter och i områden utanför tätorter. Områden utanför tätorter är glesbygder.

Det ansågs inte vara nödvändigt att i föreskriften inkludera definitionen av flervåningsbostadshus då det i postlagen bestäms om utdelning till bostadslägenheter i höghus. Enligt postlagen ska postförsändelser som delas ut till bostadslägenheter i höghus bäras ut till de enskilda bostädernas brevinkast. Kommunikationsverkets befogenheter omfattar att föreskriva om placering av anordningar och mindre konstruktioner, och definitionen av flervåningsbostadshus är inte relevant med tanke på placeringen.

3.3 Rimlig väg till ett småhus postlåda (3 §)

Enligt föreskriften är ett rimligt avstånd till postlådan från en gånganslutning till adressplatsen för en adressat som bor i ett småhus högst 50 meter i tätorter. I 2 mom. föreskrivs om ett rimligt avstånd i glesbygden. Enligt föreskriften är ett rimligt avstånd till postlådan från en bostadsbyggnad till adressplatsen för en adressat som bor i ett småhus högst 500 meter i glesbygden.

I 3 mom. uppräknas de situationer då postlådan kan ligga på över 500 meters avstånd från adressatens bostad. Enligt bestämmelsen kan avståndet vara högst en kilometer, om

- 1) man annars skulle bli tvungen att avvika från utdelningsrutten för att dela ut post till endast ett mottagarhushåll eller -samfund,
- 2) fastigheten inte ligger vid allmänt eller året om trafikerad väg,
- 3) vägen inte plogas eller sandas under vintern så att posten kunde delas ut enligt tidtabell, eller om
- 4) det är omöjligt att vända postutdelningsbilen på vägen.

Motivering

Enligt postlagen ska brevörsändelser till småhus bäras ut till en postlåda som med beaktande av de lokala förhållandena är belägen på ett rimligt avstånd från adressatens adressplats. Samma bestämmelse har funnits i postlagstiftningen från år 1994 och den har legitimerat en utveckling som

har lett till att det rådande sättet för placering av postlådorna på småhusområden är gruppering. Enligt bestämmelsen kan adressatens postlåda i småhus placeras utanför adressplatsen.

Kommunikationsverket har fastställt att ett rimligt avstånd för avhämtning av post som avses i postlagen är 50 meter i tätorter (2.1.9 och 2.2.3). Kommunikationsverkets anvisning med samma innehåll har varit i kraft från år 1994 då anvisningen första gången gavs. Kommunikationsverket har inte fått besked om något sådant som skulle ge anledning att ändra längden på det rimliga avståndet. Med beaktande av opartisk behandling av adressater kunde man å andra sidan inte på lättvindiga grunder börja ändra avståndet.

I 2 mom. i bestämmelsen ingår en definition av vad som är ett rimligt avstånd i glesbygden. Bestämmelsen baserar sig på punkt 3.1.1 i anvisningen som trädde i kraft den 15 mars 2006 när anvisningen senast blev uppdaterad. I föreskriftsutkastet förtydligas regleringen genom att avlägsna variationsbredden för den i regel rimliga vägen på 300–500 meter för avhämtning av post i glesbygden, samt den minsta procentuella andelen mottagare som uttrycket "i regel" omfattar. Där emot bestämdes att ett rimligt avstånd till postlådan är högst 500 meter i glesbygden.

Ett rimligt avstånd mäts i en tätort och glesbygd från olika punkter därför att tomternas eller byggnadsplatsernas areal i glesbygden är ofta större än tomternas areal i tätorter. Också i en jordbruksfastighet kan det finnas flera separata byggnader och gånganslutningar varför startpunkten för ett rimligt avstånd inte kan bestämmas utgående från samma punkt i glesbygden.

Bestämmelsens 3 mom. baserar sig också på anvisningens punkt 3.1.1. Kommunikationsverket har inte fått vetskap om behov att ändra anvisningen för den delen.

Syftet med regleringen i föreskriftens 3 § 3 mom. 4 punkten är delvis att undvika en situation där postutdelaren behöver backa tillbaka till huvudvägen på grund av postlådans placering. Kommunikationsverket har fogat en bestämmelse om saken även till 5 § 3 mom. i föreskriften.

3.4 Placering i tätorter (4 §)

Enligt föreskriftens 4 § kan postlådorna för småhus placeras i enhetliga grupper förutsatt att placeringen av varje postlåda uppfyller kraven i postlagen och i denna föreskrift. Om postlådan inte placeras i en grupp ska den, om möjligt, placeras i samband med en kör- eller gånganslutning till adressplatsen. Enligt 2 mom. ska postlådorna placeras på minst 50 cm avstånd från ytterkanten av trottoaren, körbanans vägren eller breddning så att postlådans påfyllningsöppning ligger på cirka en meters höjd från vägytan och, om möjligt, så att försändelserna kan delas ut direkt från postutdelningsbilen. Enligt 3 mom. ska postlådan placeras så att adressaten inte behöver gå över en körbana där det finns busstrafik eller mycket genomfartstrafik för att hämta sin post. Om postlådorna inte placeras på båda sidorna av vägen, ska de enligt 4 mom. placeras på gång- och cykelvägens sida, om inte trafiksäkerheten eller någon annan motsvarande orsak förutsätter något annat.

Motivering

Genom den bestämmelse som ingår i 1 mom. fastställs det nuvarande förfarings sättet enligt vilket det rådande sättet för placering av postlådorna i småhusområden är gruppering. Av motiveringen till postlagen framgår även att lagstiftarens syfte har varit att förstärka den rådande situationen och möjliggöra en kostnadseffektiv utdelning för den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster. För tillfället är 80 procent av postlådorna grupperade och enligt Itella Posten Ab genomförs grupperingen i hela landet inom de närmaste åren. En postlåda som placeras i en grupp ska, för att garantera adressaternas opartiska behandling, kunna placeras på ett ställe som är så opartiskt som möjligt.

Bestämmelsens 2 mom. baserar sig delvis på punkt 2.1.12 och i tillämpliga delar på punkt 3.2 i den gällande anvisningen. Enligt bestämmelsen ska avståndet mellan postlådan och ytterkanten av trottoaren, körbanans vägren eller breddning vara minst 50 cm. Syftet med bestämmelsen är att trygga trafiksäkerheten för den som besöker postlådan. Lådorna ska dessutom placeras så att postlådans påfyllningsöppning ligger på cirka en meters höjd från vägytan och, om möjligt, så att försändelserna kan delas ut direkt från postutdelningsbilen. Syftet med bestämmelsen är att möjliggöra utdelning direkt från fordonet. Bestämmelsen är nödvändig därför att postutdelare rör sig

med bil i en stor del av landet. Med tanke på effektiv utdelning vore det ändamålsenligt att man kan köra fordonet bredvid lådan så att försändelserna kan delas ut från bilen direkt i postlådan. Placeringen ska göras så att fordonet inte behöver backa tillbaka till vägen. Vid tillämpningen av bestämmelsen är det också annars skäl att beakta lokala förhållanden vilka kan medföra att placeringen enligt 2 mom. inte är möjlig. Med andra ord, postlådan kan placeras på ett sätt som avviker från huvudregeln, om placeringen i närheten av en kör- eller gånganslutning till adressplatsen så att bilen kan stannas bredvid postlådan skulle äventyra trafiksäkerheten eller medföra olägenhet för väghållningen. Postutdelaren ska alltså vid behov stiga ut ur bilen för att dela ut försändelserna i en postlåda när det inte alls är tryggt att köra bilen bredvid lådan.

Regleringen i 3 mom. baserar sig på den gällande anvisningen (2.1.10 och 2.2.3). Bestämmelsen har dock preciserats på ett ändamålsenligt sätt. Principen om att beakta busstrafik och annan motsvarande genomfartstrafik har kommit fram i två begäran om avgörande av en utdelningsplan som Kommunikationsverket har behandlat. Kommunikationsverkets beslut till båda begäran behandlades sedan i förvaltningsdomstolarna och i detta sammanhang blev principen som ingår i 2 mom. fastställt också av den högsta förvaltningsdomstolen (liggare 654, diarienummer 3678/1/09). Kommunikationsverkets avgörandep Praxis utgår från att adressaternas säkerhet förutsätter att man inte behöver gå över en körbana där det finns busstrafik, oberoende av hur obetydlig busstrafiken är, för att hämta sin post. Annan genomfartstrafik ska vara mera betydande med tanke på förutsättningarna för att tillämpa bestämmelsen uppfylls. Därför, om alls ingen genomfartstrafik sker på trafikleden eller om genomfartstrafiken annars kan konstateras vara mycket ringa och det inte finns någon tung fordonstrafik, kan invid leden också postlådorna för tomter mittemot varandra grupperas till en enhetlig lådgrupp. Kommunikationsverket anser att det är motiverat att inkludera principen i Kommunikationsverkets föreskrift så att tvister i ärendet kan undvikas i framtiden. Reglering behövs för att garantera adressaterna en trygg väg att hämta sin post.

I 2 mom. ingår ny reglering som förutsätter att lådan placeras på gång- och cykelvägens sida. Orsaken till detta är en typisk situation som har kommit till Kommunikationsverkets vetskap genom en begäran om avgörande. Bestämmelsen är motiverad för att garantera adressaternas trafiksäkerhet. När postlådor grupperas endast på ena sidan av vägen är det tryggare för adressaterna att besöka en låda som finns vid kanten av gång- och cykelvägen och inte vid kanten av körvägen. När föreskriften omfattar denna princip är det möjligt att minimera framtida tvister i ärendet.

3.5 Placering i glesbygden (5 §)

Om postlådorna placeras vid sådana landsvägars skydds- eller frisiktsområden som avses i 45 § 3 mom. i postlagen ska det, enligt 5 § 1 mom. i föreskriften, vid postlådan vara minst sådan sikt som anges i den tabell som ingår i momentet. Enligt 2 mom. ska postlådorna, om möjligt, placeras vid privatvägsanslutningar, vägbreddningar, busshållplatser och andra ställen där det finns plats för en utdelningsbil att stanna utan att orsaka onödig fara för trafiken. Postlådan ska dessutom placeras så att utdelningsfordonet inte behöver backa tillbaka till huvudvägen. Enligt 3 mom. kan postlådorna för småhus placeras i enhetliga grupper förutsatt att placeringen av varje postlåda uppfyller kraven i postlagen och i denna föreskrift. Om postlådan inte placeras i en grupp ska den, om möjligt, placeras i närheten av en promenadväg som leder till adressplatsen. I 4 mom. finns en hänvisning till 4 § 2 mom., där det bestäms att föreskriftsutkastet även gäller placering av postlådor i glesbygden.

Motivering

Föreskriftens 5 § baserar sig på punkt 3.2 i den gällande anvisningen. Innehållet i bestämmelsen är samma som i anvisningen. De värden för mötessikt som finns i anvisningen har dock ersatts med värdena för stoppsikt som anges i kommunikationsministeriets förordning om frisiktsområden. Med mötessikt avses enligt förordningen det avstånd på vilket två mötande fordons förare ska kunna varsebli varandras fordon för att under normala förhållanden kunna stanna för att undvika en sammanstötning. Med stoppsikt avses det avstånd från vilket en fordonsförare ska kunna se ett hinder på vägen för att under normala förhållanden kunna stanna sitt fordon före hindret. I föreskriftsutkastet är det fråga om att vägtrafikanterna ska kunna se postlådan och därför har de siktvärden som finns i tabellen anpassats med de värden för stoppsikt som anges i förordningen om frisiktsområden.

Figurer som förtydligar placeringen av en postlåda ingår i föreskriften eller som bilaga till föreskriften. I de utlåtanden som Kommunikationsverket fick ta emot ansåg man att det är nyttigt om föreskriften omfattar dessa figurer.

Syftet med bestämmelsen är att säkerställa placering av postlådor i glesbygden så att placeringen inte äventyrar trafiksäkerheten för adressater, postutdelare eller andra vägtrafikanter. Syftet är å andra sidan möjliggöra en ändamålsenlig och effektiv utdelning inom ramen för de maximavstånd som fastställs i 3 §. Också för glesbygden fastställs det nuvarande förfaringssättet enligt vilket det rådande sättet för placering av postlådorna är gruppering.

Postlådorna ska även i glesbygden placeras på minst 50 cm avstånd från ytterkanten av trottoaren, körbanans vägren eller breddning så att postlådans påfyllningsöppning ligger på cirka en meters höjd från vägytan och, om möjligt, så att försändelserna kan delas ut direkt från postutdelningsbilen.

3.6 Placering på en adressplats för flera postmottagare (6 §)

På en adressplats för fler än två postmottagarhushåll ska postlådorna eller boxarna enligt 6 § placeras på tomten eller vid gånganslutningen till tomten, vid invånarnas naturliga promenadväg till exempel på en servicebyggnad eller annan motsvarande byggnad eller under ett skyddstak. Enligt 2 mom. kan boxarna i höghus även placeras i entréhallen eller på något annat motsvarande ställe inne i byggnaden med fastighetsägarens samtycke, om placeringen inte äventyrar brandsäkerheten.

Motivering

Innehållet i anvisningens punkt 2.3 och 2.4 har kombinerats i 1 mom. genom en allmännare formulering. På en adress för fler än två postmottagarhushåll kan t.ex. finnas ett radhus eller ett loftgångshus. För småhus skulle placeringen av postlådor bestämmas enligt 3 § även om det på samma tomt finns flera villor eller parhus.

Bestämmelsens 2 mom. baserar sig på anvisningens punkt 4. Syftet är att fastställa boxarnas eller postlådornas placering när försändelserna undantagsvis delas ut till en box eller låda i stället för ett brevinkast i lägenheter eller om det är fråga om något annat än ett höghus med bostadslägenheter. Exempelvis i ett höghus med affärlägenheter kan försändelserna delas ut till en box i stället för ett brevinkast.

3.7 Lokala förhållanden (7 §)

Vid placering av postlådor ska lokala förhållanden beaktas enligt 7 § så att placeringen inte försvagar kulturhistoriska, byggnadshistoriska eller miljömässiga värden. Vid placeringen ska även beaktas krav på tillgänglighet för ett visst ställe samt myndigheternas föreskrifter eller rekommendationer.

Motivering

Föreskriftens 7 § baserar sig på anvisningens punkt 5.4. I regeringens proposition till postlag (216/2010) konstateras att lokala förhållanden kan vara t.ex. kultur- eller byggnadshistoriska och miljömässiga värden eller ställets tillgänglighet. Även rekommendationer av andra myndigheter kan påverka postlådornas placering.

Kommunikationsverket har under postlagstiftningens giltighet några gånger avgjort en oenighet mellan adressater och postföretaget i fall där lokala speciella förhållanden som avses i bestämmelsen har haft en avgörande betydelse för avgörandet. Kommunikationsverket har till exempel ansett att med beaktande av lokala speciella förhållanden har ett gammalt träradhusbolag, som var ett skyddsobjekt, inte varit skyldigt att placera en rad postlådor på bolagets gårdsplan utan postkunde delas ut till brevinkast i lägenheter.

3.8 Personliga specialbehov (8 §)

En adressat som är rörelsehindrad eller har fyllt 75 år ska enligt 8 § beaktas vid postutdelningen så att adressaten på begäran har rätt att få sin post utdelad i en postlåda som är placerad anting-

en vid tomtgränsen vid kör- och gånganslutningen, i en postlåda som är placerad i omedelbar närhet av bostadens ytterdörr eller i brevinkast i lägenheter.

Avvikande postutdelning förutsätter enligt 2 mom. att samtliga adressater i samma hushåll är berättigade till avvikande postutdelning. En adressat som är rörelsehindrad eller har fyllt 75 år, och bor i ett kollektiv där hon eller han regelmässigt eller upprepade gånger kommer att vara ensam så att det blir väsentligt svårare för henne eller honom att hämta sin post, är dock berättigad till ovan stående tjänst.

Om det inte annars kan fastställas att personen är rörelsehindrad kan ett postföretag enligt 3 mom. med högst två års mellanrum be adressaten visa upp ett läkarintyg, av vilket det, utan att avslöja detaljer om hälsotillståndet, framgår om adressaten förmår hämta sin post från en postlåda eller om det, med tanke på adressatens rörelseförmåga, är oskäligt att förutsätta att personen hämtar sin post varje dag.

Motivering

Föreskriftens 8 § baserar sig på anvisningens punkt 5.3 som trädde i kraft den 15 mars 2006 när anvisningen senast blev uppdaterad. När postlagen stiftades var det särskilt viktigt att denna bestämmelse i anvisningen lyftas på nivå av föreskrift.

Innehållet i föreskriftens bestämmelse är samma som i anvisningen. Utgångspunkten är att de personliga grunder som avses i bestämmelsen är de som uttryckligen nämnts, dvs. rörelsehinder eller minst 75 års ålder. Vardera grunden berättigar ensam till avvikande utdelning. Avvikande utdelning kan, oberoende av grunden, betyda utdelning i en postlåda som placerats vid adressplattens gräns, i en postlåda som placerats i omedelbar närhet av bostadens ytterdörr eller i brevinkast i lägenheter, enligt adressatens val.

Personer som är minst 75 år gamla ska således vara berättigade till den nämnda utdelningen oberoende av deras rörelseförmåga. För personer med rörelsehinder ska igen garanteras avvikande utdelning oberoende av deras ålder. En tilläggsförutsättning skulle också gälla båda grupperna. Tilläggsförutsättningen är att alla som bor i samma hushåll ska ha rätt till avvikande postutdelning. I regeringens proposition till postlag nämndes att enligt Kommunikationsverkets gällande anvisningar ska varje adressat i samma hushåll vara berättigad till avvikande postutdelning och avsikten är inte att ändra det nuvarande rättsläget.

Enligt bestämmelsen kan den som är berättigad till avvikande utdelning på begäran få denna tjänst. Det betyder att någon formell ansökan inte är en förutsättning för att få tjänsten utan en muntlig begäran till postföretaget skulle vara tillräckligt, enligt företagets eget övervägande.

Om postföretaget inte på ett tillförlitligt sätt kan konstatera att adressaten uppfyller förutsättningarna för avvikande utdelning kan det be adressaten att visa upp ett dokument som bekräftar detta. Dokumentet kan vara t.ex. ett läkarintyg som avses i bestämmelsen. Till 3 mom. har lagts till en möjlighet att förutsätta att utredningen ges på begäran av postföretaget med högst två års mellanrum. Avsikten med föreskriften är att säkerställa att postföretaget vid behov får tillräcklig information om de förändringar som skett i omständigheterna för personer som är berättigade till avvikande utdelning. Kommunikationsverket anser dock att det inte är nödvändigt att ändra bestämmelsen så att adressaten skulle behöva förnya sin ansökan med i förväg definierade mellanrum.

Formuleringen i bestämmelsen har också ändrats något i den mån att av läkarintyget bör framgå om det med tanke på adressatens rörelseförmåga är oskäligt att förutsätta att adressaten hämtar sin post från postlådan varje dag. I sin nuvarande form förutsätter anvisningen att av intyget ska framgå huruvida posthämtningen förorsakar adressatens hälsa men eller fara. Syftet med ändringen är få ett mer pragmatiskt grepp på bestämmelsen.

3.9 Ikratträdande (9 §)

Enligt 9 § i föreskriften träder föreskriften i kraft den 1 juni och den gäller tills vidare.

Motivering

Avsikten är att föreskriften träder i kraft samtidigt som den nya postlagen. Postlagen träder i kraft den 1 juni 2011.

[1] Postlag (216/2010):

<http://www.finlex.fi/sv/esitykset/he/2010/20100216.pdf>